א) [לעיל ט: וש"נ], 5) [עירובין לט. וש"נ], ג) לעיל כא. [עדיות פרק ב

מ"ג], ד) לקמן פו: ד"ה גובה ולעיל ג: ד"ה וגובה וע"ש בחוס", ה) רש"ש

מוחק תיבת שוטה,

פב א ב מיי׳ פ״ד מהל׳ גירושין הלכה ג סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי

קכד סעיף ב: פג ג מיי פכ"ז מהלי מלוה הלי א טוש"ע ח"מ סי' מב סעיף א: ד ד מיי פ"ג מהל' גירושין הלכה טו [טו] יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכג סעיף א:

פה ה מיי שם הלי טו פ״ד שם הלכה סמג שם טוש"ע שם וסי קכד סעיף ו:

תורה אור השלם 1. בּה אָמֵר יְיִ צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְקוֹחַ אֶת הַסְּבָּרִים הָאֵלֶה אַת סַפֶּר המקנה הזה ואת החתום יַבּיּלְּשְּׁ יַנֶּין וְּצֵּיֹנִי הָּנֶּה וְאַת סֵפֶּר הַגְּלוֹי הַזֶּה וּנְתַהָּם בִּּכְלִי חָרֶשׁ לְמַעַן יעמדו ימים רבים: ירמיהו לר יד

פסקי רי"ד . רבי אלעזר הוא דאמר עדי מסירה כרתי. פי׳ אע״פ שיש עדי חתימה לא סגי בלא עדי מסירה וכיון ניכר הזיוף אבל עוד קשה דבהדיא תניא בפ"ק דקדושין (דף כו.) כתב דצריכי למיקרייה ליכא למיחש למידי. ואמר רבי לו על הנייר או על החרם שדי מכורה לך שדי נתונה לך הרי זו מכורה ונתונה אלמא מכשיר ר' אלעזר אף בשטרות דבר שיכול להזדייף ג וי"ל אלעזר לא הכשיר [ר"א] אלא לאלתר אבל מכאן ועד י' ימים לא דלמא הוה דהא דקאמר הכא אבל בשטרות לא ה״מ בשטרות העומדים לראייה ד ביה תנאה וזייפתיה פי׳ ואע"פ שבאיז עדי מסירה לב״ד ומעידים שבפניהם מסרו לה חיישינן שמא . שכחו העדיה החואי ואיוז שכחו העדים הונגאי האינן זוכרים אותו ורבי יוחנן אמר אפילו מכאן ועד י׳ ימים אם איתא דהוה ביה חיישינן לשכחה וקי"ל ר י אלעזר ורי יוחוז הלכה כרי אלעוו ווייווונן הלכה כוי יוחנן דהוה רביה: מתני' הכל כשרים לכתוב את הגט אפילו חרש שוטה דעה נינהו: האשה כותבת את גיטה פי׳ ומקנתו לבעל וחוזר ומוסרו לה לשם גירושין . והאיש כותב את שוברו שהאשה היה לה לכותבו ולמוסרו לו להיות לו בחותמיו: הכל כשרים להביא את הגט סומא ונכרי פי' דגבי שליחות איש (בעל) [כתיב] ולא קטן ובשליחות נפקא לן בפ״ב רשמעחא בקידושין לבית אבות דאחד לוקח לכולז. וכרי ומי לאו כר התירא נינהו דאין להן תורת גיטין וקדושין תורת גיטין וקדושין ובמידי דלנפשיה לא חזי לא מצי למיעבד שליחותא לאחריני: קבל הקטן לאחריני: קבל הקטן והגדיל חרש ונתפקח ונשתפה נכרי ונתגייר פסול אבל פקח ונתחרש נחזר ונתפקח פתוח ונסתמא וחזר ונתפתח ונשתטה שתחילתו וסופו לדעת כשר: והא לאו בני דעה נינהו פי' ורחמנא אמר וכתב לה לשמה והני לית

להו כוונה אמר רב הונא

אבל בשמרות לא. פי׳ בקונטרס דקיימי לגוביינא ודילמא לא מפיק ליה עד זמן ארוך וישכחו עדי מסירה את הדבר וסמכינן אעדי חתימה והוא מזייף כתב העליון וחותם העדים עומד במקומו ופירושו דחוק דלמה יש לנו לטעות ולסמוך על עדי חתימה בדבר

שיכול לזייף ונראה לרבינו יצחק

דטעמא משום דגזירת הכתוב הוא אר' אלעזר היא דאמר עדי מסירה כרתי ואמר דלא מכשרי בשטרות אפילו לאלתר דבעינן ראוי לעמוד ימים רבים ורבי יוחנן אמר אפילו בשטרות דר׳ יוחנן לטעמיה דאפילו עד עשרה ימים מידכר דכירי והא דפריך והא כתיב למען יעמדו ימים רבים היינו משום דסלקא דעתין דקרא למעוטי שטרות קאתי דאי לאו הכי למאי אתא ומשני לעצה טובה אתא אועוד י״ל דדוקא בגיטין קאמר רבי יוחנן דעד עשרה ימים דכירי אבל בשטרות שיש רוב תנאים לא דכירי ודוקא לאלתר מכשיר והשתא פריך שפיר והא בעינן ראוי לעמוד ימים רבים ואפילו לאלתר אין להכשיר ב וא״ת לר׳ אלעזר דאמר אבל בשטרות לא מאי שנא מאין עליו עדים דתנן בפ׳ בתרא (לחמן פו.) דלר׳

ר"א לא הכשיר ר"א אלא לאלתר אבל מכאן עד עשרה ימים לא חיישי' דילמא הוה ביה תנאה וזייפתיה ור' יוחנן אמר יאפי' מכאן עד עשרה ימים דאם איתא דהוה ביה תנאי מידכר דכירי ואמר ר"א גלא הכשיר ר"א אלא בגיטין אבל בשאר שטרות לא דכתי' יונתתם בכלי חרש למען יעמדו ימים רבים ורבי יוחגן אמר אפי' בשמרות והכתיב למען יעמדו ימים רבים התם יעצה מובה קמ"ל: ב'תוני יהכל כשרין לכתוב את הגם אפי' חרש שומה וקמן מתבת את גימה והאיש כותב את יהאשה הכותב את שוברו שאין קיום הגם אלא בחותמיו: גבו' והא לאו בני דיעה נינהו אמר רב הונא

דאינן עשויין אלא להתירה ויכולה להביאו לב"ד לאלתר ויתירוה ושוב אינה לריכה לגט דכיון שהותרה בב"ד יש זכרון וקול לדבר: אבל בשערות. דקיימי לגוביינה ודילמה אלעזר גובה מנכסים משועבדים והיינו בשטרות כדפי׳ ד׳ בקונטרס וי״ל דשאני אין עליו עדים כיון דכתוב על דבר שאינו יכול לזייף והעדים מכירין לעולם שטר המסור לפניהם ואם היו מזייפין שום דבר היה

לא מפיק ליה עד זמן ארוך וישכחו עדי מסירה את הדבר וסמכינן אעדי חתימה והוא מזייף כתב העליון וחותם העדים עומד במקומו: ימים רבים. אלמא בעינן דבר הראוי לעמוד ולהתקיים. והאי קרא בירמיה בשטרי מכר: בותבר' ואפי׳ חרש שוטה וקטן. בגמ׳ מפרש לה: כוסבם את גיטה. ומקנתו לבעל וחוזר ומוסרו לה לגירושין: שוברו. שובר פרעון כתובה שהאשה היה לה לכותבו ולמוסרו לו להיות לו לראיה: גמ" והא לאו בני דיעה נינהו. ולא ידעו לכתוב לשמה: וכוא

ר' אלעזר היא. דאמר חתימת הגט אינה מן התורה ולא סגי למיתביה

בלא עדי מסירה דאינהו הוא דעבדי כריתות דעל כרחיך בעינן

עדים דילפינן (לקמן דף 3.) ערוה דבר דבר מממון והלכך לא חיישינן

לדלמא מזייפא דהא אמרן לריכי למיקרייה ואי הוה ביה תנאה

אינהו ידעי ומ״ד עדי מסירה עיקר

הבאה לינשא לריכה להביא עדים

שנמסר לפניהם. אבל לר' מאיר דאמר

לא בעינן עדי מסירה איכא למיחש

לזיופה דמהן דסמיך העדי חתימה

אשה הבאה לינשא בגט אינה מביאה

לפנינו עדים החתומים בו אם יש

מכירים בחתימתן ואם יש תנאה

ווייפתיה ליכא דידע: אלא לאלחר.

שהביאתו לב"ד ביום שנמסר לה

להודיע שהיא גרושה ויתירוה לינשא

דכיון דהאידנא הוה ובעידי מסירה

לא חיישינן לזיופא: ווייפתיה. וכבר

שכתוה הנודיה:

אלא בגיטין.

אבל שטר מכר ומתנה שעשוי לקנות בו לפי שעה החי כמו גיטא וי"מ דאין חילוק בין דבר שיכול להזדייף לאין יכול בעדי מסירה לר״א והכא הכי פירושו לא הכשיר ר״א כו׳ כלומר ר״א איירי ודאי בכל שטרות ולא הכשיר היינו דלא ס"ל כוותיה אלא בגיטין ולא בשטרות כדאתר רב בפ׳ בתרא (לקתן פו:) הלכה כר׳ אלעזר בגיטין ומפרש התם דר"א איירי אף בשטרות ורב סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא ואין נראה דא"כ הוה ליה למינקט הכא כלישנא דנקט ר"א גופיה בפרק בתרא (גו"ש) הלכה כר"א בגיטין כיון דהך שמעתין ודפ׳ בתרא ענין אחד ועוד דהוה ליה לאיתויי התם פלוגתייהו דרבי יוחנן ור"א דהכא

ועוד אמאי פריך אר' יוחנן טפי והכחיב למען יעמדו ימים רבים לכ"ע הוה ליה למיפרך דכולהו מודו דר"א לא פליג בין גיטין לשטרות: וכולן דאו בני דיעה גינהו. דלר׳ אלעזר פריך דר׳ מאיר לא חייש בכתיבה לשמה ומשני כשגדול עומד על גביו והא דתנן בפ״ק דחולין ב.] וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן ח כו׳ ואמרי׳ בגמ׳ (שם יב:) מאן תנא דלא בעי כוונה לשחיטה כו׳ מ החם מיירי כשאינו מלמדו לכוין לשחוט אלא ראיה בעלמא אבל הכא מיירי שגדול עומד על גביו ומלמדו ומזהירו לעשות לשמה" ולהכי נמי בכ" מצות חליצה (יבמות קד:) ממעט מחליצה חרש וחרשת לפי שאינן בני קריאה וקטן משום דאיש כתוב בפרשה אבל מטעם דלאו בני כוונה נינהו לא פסיל להו אע"ג דאמר התם וקב:] דחליצתו פסולה עד שיתכוונו שניהם משום דב"ד מזהירין אותן לעשות לשמה והוי כגדול עומד על גביו ומיהו הכא בגדול עומד על גביו כשר אפי־ בשוטה משום דמוכחא מילתא דקא עביד לשמה שכותב שמו ושמה ושם עירו ושם עירה אבל לענין חלילה אמרו בתוספתא דיבמות (פריא הייגו) דשוטה לאו בר חליצה הוא אע"פ שב"ד מלמדין אותו דלא מינכרא מילחא דעביד לשמה כמו גבי גט וא"ח ואכחי הא לאו בני שליחות נינהו מאי מהני דגדול עומד על גביו וי״ל דלא בעינן שליחות בכתיבה דוכתב לאו אבעל קאי אלא אסופר יא והא דאמרינן לקמן (דף עא:) לריך שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו לאו משום שליחות אלא משום דכשלא זוה הבעל יב לא חשיב לשמה אלא חשיב סתמא ופסול דאשה לאו לגירושין קיימא כדאמרינן בריש זבחים (דף ב:) יג והא דאמר בריש כל הגט (לקמן כד:) ואי כתב רחמנא וכתב הוה אמינא למעוטי האי פירוש כתב לגרש את אשתו ונמלך דלאו איהו קא כתיב לה לא משום דהבעל לריך לכתוב אלא לפי שלא נכתב לגירושי דידהו אלא לאחר והא דאמר לעיל (דף כ.) יכילנא למיפסל לכולהו גיטא מ״ט אילימא משום דכתיב וכתב והכא איהי קא כתבה ליה י⊤ התם אונתן סמיך דבעינן שיכתוב בציוויו ויתן והכא אפילו נכתב בליוויו לא יהיב לה מידי דשלה הוא וא״ת והא לאו בני כריתות נינהו וי״ל דחשיבי בני כריתות הואיל ואם הגדיל הקטן ונשתפה השוטה הוו בני כריתות אבל קשה דמשמע דלא פסיל עובד כוכבים אלא משום דלדעתא דנפשיה קא עביד ותיפוק ליה דלאו בני כריתות נינהו ומה לריך נמי לאיתויי ברייתא דעובד כוכבים פסול ונראה דלא שייך למיפסל משום דלאו בני כריתות נינהו במידי דלא בעי שליחות ולא לשם עדות דבמידי דשליחות הוא דאמרי׳ לקמן הכי דאין העבד נעשה שליח שו כו׳ או חתימה לר׳ מאיר שהיא לשם עדות ™ פריך לעיל בפ״ק (ד׳ י:) גבי גיטין שחותמיהן עובדי כוכבים והא לאו בני כריתות נינהו אבל כתיבה לר"א דלא לשום עדות ולא לשם שליחות הוא אין לפסול משום דלאו בני כריתות נינהו דהא לא פסלי בפ"ב דע"ו (ד' כו.) מילה בעובד כוכבים משום דלאו בני מילה נינהו ועוד אומר רבינו יצחק דמצינן למימר דסוגיא זו אליבא דר"מ"ח וס"ד דלר"מ נמי בעינן כתיבה לשמה מדרבנן דגזרי כתיבה אטו חתימה" ומוקי לה רב הונא בגדול עומד על גביו ומהני אפילו בשוטה טפי מבחליצה כיון דלא הוה אלא מדרבנן אבל לר׳ אלעזר דבעי כחיבה מדאורייחא לשמה לא מהני בשוטה גדול עומד על גביו כמו בחליצה ופריך רב נחמן מברייתא דקתני עובד כוכבים פסול ומשמע ליה דאתא כר' מאיר מדלא נקט לפסול אלא עובד כוכבים ומשני דעובד כוכבים לדעתיה דנפשיה הוא דקא עביד ופסול אפי׳ גדול עומד על גביו אפילו לרבי מאיר הדר אמר רב נחמן כו׳ ב וברייתא דקתני עובד כוכבים פסול רבי אלעזר היא ונקט עובד כוכבים לרבותא דאע״פ שהוא בן דעת יותר וה״ה דחרש שוטה וקטן דפסולין אי בעינן שליחות ואי לא בעינן שליחות נקט עובד כוכבים דפסול בכל ענין דאילו חרש 🕫 שוטה וקטן כשרים בגדול עומד על גביו ומיהו שוטה ודאי פסול כמו בחלילה וכן משמע דאפילו לר" מאיר ס"ד דבעי כחיבה לשמה מדרבנן דהא לבתר דאוקי נמי מתניתין כר' מאיר פריך והא ודאי עובד כוכבים לדעתא דנפשיה קא עביד בא ועוד נראה דהשתא ס"ד דאפי׳ ר' מאיר בעי כתיבה לשמה מדאורייתא ובחתימה הוא דפליגי רבי מאיר סבר דוכתב דקרא קאי אחתימה נמי ור' אלעזר סבר דאכתיבה לחודה קאי מדפריך רבא לרב נחמן וכחב לה לשמה מאי לאו כחיבת הגט כו׳ משמע דרבא היה בא להעמיד דברי רב הונא דאפילו כחיבה בעי ר' מאיר מוכתב ולפי זה פסול נמי כחיבה במחובר והא דתנן לעיל חלשו וחתמו ונחנו לה כשר מיירי כששייר מקום החורף והשחא פריך והא לאו בני דעה נינהו לכו"ע ומסיק רב נחמן דברייתא דקתני עובד כוכבים פסול כר' אלעזר ומתניתין רבי מאיר דלא בעי כתיבה לשתה ונקט חרש שוטה וקטן והוא הדין עובד כוכבים אי נמי לא נקט עובד כוכבים משום דרישא אתיא נמי כר׳ אלעזר ולדידיה דוקא חש"ו כשרין בגדול עומד על גביו אבל סיפא דרייקינן מדפסיל עובד כוכבים לענין הבאה מכלל דלענין כמיבה כשר אתיא כרבי מאיר ואתי שפיר דלא תיקשי אדדייק מדפסיל לעובד כוכבים לענין כו׳ אדרבה לידוק מדלא תני ליה ברישא דפסול אלא משום דרישא אחיא נמי לר׳ אלעזר כמו לרבי מאיר ופריך והא ודאי עובד כוכבים אדעתא דנפשיה קא עביד והוה ליה ליפסל לרבי מאיר לכל הפחות מדרבנן בגדול עומד על גביו:

מוסף רש"י

האשה כותבת גיטה. ומקניא ליה לבעל ויחיב לה ניחלה (לעיל בא.). והאיש כותב את שוברו. פרעון הכתונה שפרע ותקנהו לאשה והיא מחתמת עדים ומוסרתו לו לראיה בידו (חח).

מוסף תוספות א. שיכתוב בדבר שאינו יכול להזדייף ולהחתים עליו עדים. שאם ימותו עוי מטיחה או יככו להם, דתסגי לי' בקיום חותמיו. לשנ"ח. ב. כיון דאינו ראוי לעמוד. תוס' הרח"ש. ג. שהחרס דבר שיכול א. פווווס לב. להזדייף בו. רשנ״ה. T. דבעינן ראוי לעמוד ימים רבים. תוס' קידושין ט. ד"ה כתב. ה. ואינו עשוי לעמוד ימים רבים. שיטות ק**ד**מונים. 1. שעשוי לגרש בו את האשה לפי שעה. תוס' קידושין ט. ד"ה כתב. I. פי' ולא ידעי לכתוב לשמה. תוס' הרח"ש. ח. שחיטתן כשרה. שיט״ק. 0. ר׳ נתן היא, ובשמעתא קמייתא דחולין קרי לאחרים רואים אותם . גדול עומד על גביו. תוס׳ אלמא דאע"ג הרא״ש. לולוט. דאחרים רואין אותן לאו כונה היא. וי"ל. שיט"ק. י. [ו]הוי כונה להכשיר הגט ע"י, שאחר ציוויו של נדול הוא נמשך. שיט"ק. 'א. כלומר. המופר. משוח דרור אושיח הסופו, משום דדדב אנשים אינן בקיאין לכתוב גיטין. מוס׳ הרח״ש. יב. אע״פ שכתב הסופר לשם אשה דועה ואח"כ נמלך הבעל ביטב״א. עופסי גיטין דסתמא לאו לשמה קאי ומשמע דפסיל לי' בכל ענין אפי' עשאו לשם אשה זו כיוז שלא

צוה הבעל, וחשיב ליי סתמא. מוס' הרא"ש, אבל כל שנעשה בצוואת הבעל, בהכי סגי. ריטנ״ל. ד. לאו משום וכתב קאמר אלא. תוס׳ הרל״ש. קאבו אלא. מוס יאלו ט. 10. לקבל גט אשה מיד בעלה לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין. מוס׳ הרא״ם, טוד. אע״ג דלא שליחות. יI. מדמכשר בגריי כובו כי גביי מק הרח״ש, י⊓. דלא בעי כתיבה לשמה מדאורייתא. הרא"ש. יט. כמו במחובר. תוס' הלח"ש.

במחובר. תוס' הלח"ש.

ב מכלל דלענין כתיבה
כשר ולא בעי כלל כתיבה 'שמה אפי' מדרבנן. תוס' כא. משמע

דהוה פשיטא לי׳ דגזר ר״מ

כתיבה שלא לשמה אטו